

אלו נערות פרק שלישי כתובות

ל

עין משפט נר מצוה

א א (מ"י פ"א מהלכות
עשרה הלכה יג ופ"ג
מהלכות גיטות הלכה ב
ט"ז פ"ח ע"ב ס"י ש"ג):

מוסף רש"י

הניחא לר' ישכב. אי
לאו כלל הוא אלף
לאפוקי מדרי סימאי
למפיק חד מחייבי לאוין
אזי ואקמועין דנכל
חייבי לאוין עשה ר"ע
ממחייב (דקדוין טו.) אלף
אי טעמא דנפשיה
קאמר. וכלל כיל לאו
אזרי סימאי לחזיה
פלגי אלף אקמועין דכל
שפולמו חלסור הול
ממז (שם וכו' טו) שם
י. והגויא בן
הקנה היה עושה את
יום הכפורים כשבת
לחשלומו. ההלכות גיט
ציוס הכפורים ומתחייב
הנה. פטור מן השלושין
כאלו הלוקי בשבת סהו
ממחייב גיטות מיתא ב"ד
דשפטין ל' פטור מלשטל
דכשמי (ממז טו) ולא
יהיה אסון עשה יענש, הא
אל אסון היה לא ענש,
שפך יצ"ע שמתו צדי
שמים שגמרים חיו וציו
אסון הוא קדו, שאלמ
בצ'לתהי (מז) וקדו אסון
הכל פטור מלשטל (פסחים
כז. וע"ש יב. ושבוותו
י. אף יום הכפורים
מת חתמת צ"ד למי
(גמירא יז). הכל בידי
שמים. ומתו ומלכות
הכלים ללא, טעם על ידי
גזרת שמים, חוץ מצנים
פחים. ג'ים. כהנא פחיס,
חולי הכה על ידי חוס
מנו (ש"ס ג) עד שפוח
היום (ש"ס ג): א: א: א: א:
פחים, קור הטפס (ב"ם
קט): א: א: א: א: א: א:
ומוקש דרך עקש, פי בידו
הדעי מלוי להשמר מן
הזנה, ויש מפרשים ג'ים
פחים קור וחוס (דשב"ם
ב"ב קטז). והאמר רב
יוסף וכן תני רבי חייא.
המנאל קאלמ דלמך רב
יוסף מני צבולת וכן מני
כ"י (שו"ת ח):

תוספות ר"ד

מתני' דלא כר"ז בן
הקנה. פירוש מתני'
דמחייב קנס לבא על
אחרת ואע"פ שמתחייב
כרת בביתא. הנתיא ר"י
[בן הקנה] היה עושה
י"ח"י כשבת תשלומין.
פ"י לפטור המדליק את
הגדיש ביה"ב כאלו
הדליקו בשבת מה שבת
פחים מיתא ב"ד פטור
מתשלומין כדתנן מתני'
למן בבא על בתו ולפ"י
לקח מולא יהי אסון.
אף יו"ח"י שהוא בכרת
מתחייב בנפשו ופטור
מן התשלומין. מ"ס דרי"ג
ב"ה. אמר אב"י נאמר
אסון בידי שמים. פ"י
וקראהו אסון ונאמר אסון
בידי אדם ואם אסון
יהיה מה אסון הנאמר
בידי אדם פטור מן
התשלומין. פ"י דשפתיה
במיתא ב"ד למימר היכא
דליכא מיתא ב"ד משלם
דמי ודלתה. אף אסון
האמר בידי שמים פטור
מן התשלומין:

אי לאפוקי מדרבי סימאי קאתי. תימנה תיפשוטו דרבי יעצב טעמא
דנפשיה קאלמ אליצא דמ"ד צפ"ק דיבמות (דף יא. וס) הבא על
יצמתו וזחר וצא אחד מן האחים על לרחה צעשה דהא תנן צפרק
ר"ג (דיבמות דף ג.) ר"ג אומר דלין צעילה אחר צעילה ע"כ רבי יעצב
טעמא דנפשיה קאלמ והויה תמס כר'

יעצב דלין קידושין תופסין צחיצבי
עשה ולהכי אין אחר צעילה כלום
כדלמך תמס צבמלא"ה אמתני' דלין
אחר חליצה כלום אמר רב הונא אמר
רב זו דברי ר"ע דלמך דלין קידושין
תופסין צחיצבי לאוין ומסתמא הכא
אליצא דכ"ע מספקא ליה אי טעמא
דנפשיה קאלמ אי לאו לך נראה
חד אמר צללו זבלה זה מוכיח ר"מ
צההיא שמעמא דל"ג צעשה וכן פרי"ח
דהיינו לאו שמלך לאסת דלמך קר
לא יצנה לא יצנה כיון שלא צנה שז
שום יצמה לא יצנה אחרת:

איבא בינייהו בעוזה ע"ג. פי
צקונט צעולה שלא דלכה
וקשה דפלוגתא דר"מ ורבי אלעזר
היא צפרק הבא על יצמתו (דיבמות דף
נט. וס) אי כסירה לכ"ג וה"ל למימר
ולר"מ דלמך כסירה לכ"ג מאי איכא
למימר דקלמך ולר"ע דלמך כו'
ואורי' דמ"ד ע"כ פריך דלין
לאוקומי ר"ע בן מנסאי שהוה צמח
כר"ע שהיה רבו אלף צהא לא חייב
אי פליג ר"מ אר"ש בן מנסאי ור"ח
פ"י דהכא לא מיירי צעולה מאחר
אלף צכ"ג שאנס צמלה גמורה ולא
חשיבה ראויה לקיימה אע"ג דלמך
וצהא על יצמתו (אנוסת עלמנו
ומפוחת עלמנו לא ישא לא ישא נשוי
מ"מ כיון דלמחלה לא ישא לא חשיבה
ראויה לקיימה דהיא לא ישא היו מן
המורה לק"מ ע"ג דאם נשאי נשוי ה"ג
אמר בזוגת ומוכת ען לא ישא ואם
נשאי נשוי אע"ג דהויה מן המורה

כדמוכת תמס ועוד דקאלמ תמס"ו מת"י רבא ולו תהיה לנשה
צאשה הראויה לו פרע אלמנה לכ"ג היכי דמי אלימא בצדכרה
מאי אריחא משום אלמנה תיפוק ליה הרואה לה פירושה שממע
דצעולת עלמנו אקורה לו מן המורה ור"מ לא פליג בן:

הב"ב מודים בבא ע"ה הנדה שמשלם קנס. תימנה לר"י מנלן דר"ש בן מנסאי מודה זה ללמא כר' נחוניה בן הקנה ס"ל דחייבי כריתות
פטורים מן התשלומין ומיהו ר"ש תימני ע"כ לית ליה דר' נחוניה מלאיטרך למעוטי חייבי כריתות מולו תהיה לנשה אשה שיש
זה הויה דע"כ לא אילטרך למעוטי אלף חייבי כריתות דחייבי לאוין ס"ל בצוק החולץ (דיבמות דף מט. וס) דלית צהו הויה אלף מר"ש
בן מנסאי קשה מנלן דלית ליה דר' נחוניה ועוד אפי' ר"ש תימני למלחא לית ליה דר' נחוניה ואילטרך למעוטי מולו תהיה לנשה
יצמה לשוק דלין קידושין תופסין זה לכ"ע כדלמך צהאשה רבה (סס דף כג: וס) וי"ל דרב חסדא ס"ל דלין שום מנח סובר כרבי
נחוניה ולה"ק ולאפוקי כו' וצקונט' פירש דלמיתא קאי דמפקא מדר' נחוניה ומיהו מנ"ל דמפקא מינייה דלמח מודה ר' נחוניה לחייבי
כריתות יש להן קנס דרביניהו קרה חד לחייבי לאוין וחד לחייבי כריתות ולר"ע ניהא דמפקא מתני' מדר' נחוניה דריון דלין קידושין
תופסין צחיצבי איכא לאוקומי הך תרי ריבויי חד לחייבי עשה חד לחייבי לאוין צבלי פחים כריתות לר' נחוניה ל"ה ונראה לרשב"א
לתרן ע"דכ"ע מפקא מתני' מר' נחוניה דלר' נחוניה אין חילוק בין חייבי כריתות לחייבי מיתות צ"ד או מאסון אסון או כדדר"ש רבא
כרת שלי כמיתה שלכם ואם יש קנס לר' נחוניה צחיצבי כריתות יש ג"כ צחיצבי מיתות צ"ד ומתני' קתני צא על צמו פטור: **הב"ב בידי**
שמים חוץ מצנינים פחים. והא דלמך"י (שבת דף נב.) לעולם אל יעמוד אדם במקום סנהא אלמא יכול לשמור עלמנו מן הפורענות וכן קיר
נטויו דאסור לעבור תחתיו תמס מן הפשיעה יכול לשמור עלמנו דהא ודאי שבדו להמית עלמנו אלף כשמניצינן עליו מן השמים כלום
אי אפשר לו לשמור אלף צנינים פחים לעולם אל יבואו עליו צאונס אס רואה ליזהר וא"ת והא דרשינן (ב"מ דף קז:) והסרי ה' ממנך כל
חוליה או יצנה אלמא דצדי שמים הוא וי"ל דהיינו שיחם הקצ"ה עולמו או יתן לו מלצושים ולא יטרך ליזהר וא"ת והא פחים צדי שמים
הוא כדלמך"י צבאשית רבה צפרשה ע"ו א"ל אנטונינוס לרבי צלי עלי א"ל רחמנא שויצב מנינתא א"ל דא ללותא היא ייתר חד כסו
ונינתא אלף א"ל שמתזב משרבא א"ל הא כדו ללותא דכתיב אין נסתר מחמתו וי"ל דקרח כתיב צבוצרי דרכים או צמלממה דרך שהמלכים
עושים דצדק אין אדם יכול ליזהר מן החוס אלף אס רואה ליש צביתו יכול להזהר שיצ צבית של אצנים או יכנס צמרתא ויש מפרשים דצינים
פחים חדא מילתא היא כלומר צנינים שהם פחים לאדם לשון פח ומוקש או וינו כן דצפ"ק דמסכת ע"ו (דף ג: וס) מייית לה [אהא] דכתיב
ומעשה אדם כהני הם מהן גדים שצים כיון שקדשה עליהן חמה מיד ממים [אף צני אדם כיון שקדשה עליהם חמה מיד ממים] והא
דלמך (בבב"ב דף לג:) הכל צדי שמים חוץ מיראת שמים אין ענינו לכאן דהתם קאי על הולך צמעי אמנו (מ"ה טו:) שגוזרין אס היא
עני או עשיר גבור או חסד טפס או חסד אלף דיק רשע ל"ה ויחא מייירי צמאורעות הצבות על האדם: **מ"ה שחרב בית בו'.**
וא"ת אמאי לא נקט מ' שנה קודם שחרב צהמ"ק דמ' שנה קודם חורבן גלתה סנהדרינן כו' שלא דנו דיני נפשות וי"ל דלפעמים לזרכ
שעה היו חורבן סנהדרינן ללשכת הגזית ולהכי לא פסיקא ליה למיתני מ' שנה קודם חורבן וא"ת א"כ מאי פריך צפרק היו צודקין
(פאהדין דף מ"א) גבי מעשה צדק ר' יוחנן בן זכאי צעוקאי תאנים ופריך מי הוה צבנהדינן והא תניה כל שנתיי של רבן יוחנן בן זכאי
מאה ועשרים שנה מ' עסק צפרקמטיא ומי' למד ומי' לימד ותניה מ' שנה קודם חורבן גלתה סנהדרינן כו' והשתא מאי קשיא ליה כיון
דלפעמים היו חורבן ודנין וי"ל דרבן יוחנן בן זכאי צדק צעוקאי תמהא אמעשה דלציחה היה ומשום דיני נפשות דלציחה לא היו חורבין
לעולם דעיקרם לא גלו אלף משום רציחה דחוו דנפישי רוחים כדלמך"י צפ"ק דמסכת ע"ו (דף ט: וס) וי"מ דלהכי נקט משחרב צהמ"ק משום
קודם לכן אע"פ שגלו היו בגדי כהונה מכפרים על מזיד דלא אמרו ציה כדלמך"י צפרק יש צברכין (ערכין דף טו. וס) ואין נראה דהא
צימי שמעון בן שטח היה בגדי כהונה והוה דין ארבע מיתות כדלמך"י צפרק אחד דיני נפשות (פאהדין דף לו: וס) אר"ש בן שטח אראה
צמחמה אלף לא רציחה אחד שרן אחר חרובה וכו' לא ע' טעם שנטבו נש ופריך והאי צר נשח הוא אר"ש בן זכאי אע"פ
שבטלו סנהדרינן כו' ועוד אמר (מס' י:) מרשעים יאל רעו כו' ה' טעם צמון צבהמ"ק קיים איירי מדקאלמ ונמלא חזי מת חוה גולאים:

חייבי עשה מלרי ואדומי. בתוך שלשה דורות דכתיב (דברים כג)
דור שלישי יבא להם דור שני לא ולא הבא מכלל עשה עשה: הניחא.
אי רבי יעצב האי כל שאין לו היטר ציהא דקאלמ אליצא דר"ע לאו
כללל כיל אלף לאפוקי מדרבי סימאי למודיה אמת ואחייבי לאוין הוא
דפליג לאוקופי חייבי לאוין (בבב"ב דף ככהנה

אלף שום חייבי עשה לא הוסף:
ספיר. מצינו למימר איכא צינייהו
דשמעון דנפשיה קאלמ כל שאין לו
חייבי עשה: **אלף.** אי לאו אדרבי
סימאי קאי וטעמא דנפשיה קאלמ
צמס ר"ע שכל שאין לו היטר ציהא
צמשה זו הולך ממזר מאי איכא
למימר: **צעולה לר"ג.** שאין צה לאו
דלמנות וגירושין אלף עשה דצמלה
יקח (ויקרא כה) ולא צעולה. וא"ת יש
כאן לאו דונה לא אשכחן מנח דלמך
פנוי הבא על הפנויה עשהא וזה אלף
ר' אלעזר (ה) וליה הלכתא כוותיה
ואין וזה אלף הנבעלת לפסול לה.
וצעולה שלא כדרכה איירי דאי
כדרכה תו ליכא קנס: ומאי אלא.
האי עשה משאר עשה דמודה ציה
ר"ע: **דבזה ליה עשה שאינו שיה**
ככל שאינו נוהג אלף צכ"ג אלף
עשה דמלרי ואדומי נוהג ככל הקהל:
הא נמי יש צה הויא. המקדש אשה
צימי נדומה מקודשת: ולאפוקי מדר'
נחוניה. מתני' דמחייב תשלומין לצא
על אחרות ואע"פ שמתחייב כרת
צצילתו מפקא מדר' נחוניה: אס יום
הכפורים כשנצ. לפטור מדליק את
הגדיש ציום הכפורים כאלו הלוקין
צצבת: **מה שצת.** שהוא מיתת צ"ד:
פטור מן הפשולמוין. דמתן צמח"י
גבי צא על צמו ויליף לה מולא יהיה
אסון ענוש יענש: אף יום הכפורים.
שהוא צברת חיוב נפש הוא זה
ופטור מן התשלומין: אסון צדי
אדם. ולא יהיה אסון דמשמע
צמיתת צ"ד למימר דהיכא דליכא
מיתת צ"ד משלט דמי ולדות: אסון

צדי שמים. וקראהו אסון: **צנינים פחים.** קור וחוס: **צדי שמים.**
אס באים פורעניות על האדם גזירת המלך הוא: חוץ מצנינים פחים.
שפעמים צבחין צעשיעה: צדי אדם יענשו. שלא מגזירת מלך:
דירת

הב"ב מודים בבא ע"ה הנדה שמשלם קנס.
צפ"ק דמ"ד ע"כ פריך דלין
לאוקומי ר"ש בן מנסאי שהוה צמח
כר"ע שהיה רבו אלף צהא לא חייב
אי פליג ר"מ אר"ש בן מנסאי ור"ח
פ"י דהכא לא מיירי צעולה מאחר
אלף צכ"ג שאנס צמלה גמורה ולא
חשיבה ראויה לקיימה אע"ג דלמך
וצהא על יצמתו (אנוסת עלמנו
ומפוחת עלמנו לא ישא לא ישא נשוי
מ"מ כיון דלמחלה לא ישא לא חשיבה
ראויה לקיימה דהיא לא ישא היו מן
המורה לק"מ ע"ג דאם נשאי נשוי ה"ג
אמר בזוגת ומוכת ען לא ישא ואם
נשאי נשוי אע"ג דהויה מן המורה

(א) [תוספתא צ"ק פ"ו]
צבונות לג. מנהל: א:
פסחים טו. לב. [תוספתא
פ"ג תוספתא דמנהל
פ"א] 3 צ"מ ק: צ"ב
קמ"ד ע"ש ט"ו ג: ע"ש.
א) סוטה ט: טהדינן לו:
ע"ש, ד) ז"ל דכדונה,
ה) [דיבמות טו:] 1) [לקמן
לו:] 1) דף נב:] ה) [דיבמות
ט: דף נט:] 2) [דף נט. וס
ד"ה חילמ"א:] 3) ומתרי"מ
אומר כי מלך תוספתא
פרק אלו נערות ר' נחוניה
אומר הבא על אחרת ועל
אחרת אפי' מי' אין להם קנס
וכן היה עושה רבי נחוניה
בן הקנה י"ב סבתא.
8) ולי"ל לתרן דע"כ מפקא
מתני' מר' נחוניה לר'
נחוניה אילטרך לאוקומי חד
חייבי לאוין ועשה חד ללא
דצמה לשוק אלף חייבי
כריתות קוס ליה צדכיה
מיהו יומי' לקמן פתיקין
אי כרבי נחוניה קשיא אחרת
משמע וצחיצבי כריתות לא
מתוקמא כוותיה. ט"י.)
ג) ויש' ע"כ מנהל כה.
ד"ה הא' ותוס' ע"כ חייבי
ד"ה הכל, ט) [הוא דמתן
פ"ד דצמות] על כרחך
אסה חי היינו שאין לך אדם
שצמיתא להויו עלמנו ועוד
נראה לר"י דע"כ אסה חי
לעמיד קאלמ וגרסי' ע"כ
אסה מת מ"כ אסה חי והו'
כמו הממית להחיות והמית
דלון. ט"ו.) 8) ונמיהו
אשכח לומר למ"י פפסי
היו מפרשים לא פסיקא
ליה. 9) [וע"ש דמ"ז]
סוטה ח: ובמס' פס': ד"ה
מכפרים.]

תורה אור השלם

1. ובי יצו אנשים ונגבה
אשה קרה וצארו יקדי'ה
ולא יקדי'ה אסון ענוש
יענש באשר יקשי עזי
בעל האשה ויקון
בפללים: שמוח כא כב
2. ויאמר לא יור בני
ועמב כי ארוי מת ודוא
לבדו נשאר ויקראוהו
אסון בדרך אשר תלבו
בה ודודקתם את שבתו
ביגון שאולתה:
בראשית כג
3. צנינים פחים בדרך
עקש שומר נפשו וירק
מיהו: משלי כב

גילון הש"ס

ג"ב א"כ בינייהו בעוזה
ל"ב ע"י פסקים מה ע"כ
מודיה אלף:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה צעולה וכו'
אלף ר' אלעזר וליה. ג"כ
וצבונות גיטות ע"כ. מסכת
דלף אליצא דר"ש אע"פ
לה צמחמת ע"ש: